

Bruxelles, den 29.4.2020
COM(2020) 315 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Støtte til Vestbalkan til bekæmpelsen af covid-19 og genopretningen efter pandemien
Kommissionens bidrag forud for mødet mellem EU's og Vestbalkans ledere den 6. maj

Meddelelse fra Kommissionen om støtte til Vestbalkan til bekæmpelsen af covid-19 og genopretningen efter pandemien

I. Indledning

Vestbalkan er en integreret del af Europa og en geostrategisk prioritet for Den Europæiske Union. Det europæiske perspektiv for hele regionen blev igen bekræftet i marts 2020, hvor medlemsstaterne godkendte Kommissionens forslag om en **forbedret metode**¹ for tiltrædelsesprocessen og besluttede at indlede forhandlinger med **Republikken Albanien** og **Republikken Nordmakedonien**. Det er yderst vigtigt for Den Europæiske Union fortsat at fremme stabilitet og velstand i regionen og at bygge videre på vores fælles strategiske interesser.

På trods af de målrettede foranstaltninger, som partnerne på Vestbalkan selv har truffet, har **covid-19 pandemien** ud over de umiddelbare menneskelige konsekvenser **voldsomme konsekvenser for økonomien i regionen og på borgernes tilværelse**. Den udgør en hidtil uset byrde for deres sundheds- og socialsikringssystem. Tusindvis af borgere risikerer at miste deres arbejde, og midlertidige statslige støtteforanstaltninger (arbejdsløshedsunderstøttelse, udsættelse af/fritagelse for skatte- og socialsikringsbidrag osv.) får store finanspolitiske følger. Regeringerne har også hurtigt måtte udvide socialsikringssystemets dækning. Ligeledes har pandemien har også påvirket den fælles indsats på migrationsområdet.

Selv om EU selv lider voldsomt under pandemien, har EU et særligt **ansvar og en særlig interesse i at gå foran i den globale indsats** og yde bistand til partnere i nød, så meget desto mere som disse befinder sig i EU's umiddelbare naboskab. EU yder som led i sin internationale indsats **væsentlig og hidtil uset støtte til Vestbalkan**. EU sikrer finansiel støtte på over 3,3 mia. EUR til lande i regionen for at afhjælpe den umiddelbare sundhedskrise og de deraf affødte humanitære behov samt de lidt mere langsigtede og strukturelle konsekvenser for deres samfund og økonomi. I betragtning af Vestbalkans europæiske perspektiv behandler EU også Vestbalkan som en privilegeret partner ved at give adgang til mange initiativer og instrumenter, som ellers er forbeholdt medlemsstater.

Ledere i EU og i regionen mødes den 6. maj 2020 for at drøfte de udfordringer, de sammen står over for. Som input til disse drøftelse beskriver denne meddelelse **Den Europæiske Unions solidaritet med Vestbalkan**, når regionen skal tackle de umiddelbare følger af covid-19, og de områder, hvor et samarbejde vil være til gensidig fordel. I meddelelsen ses fremad på EU's mere langsigtede støtte til økonomisk genopretning, idet der **udstikkes rammer for en mere detaljeret plan for økonomisk genopretning og investeringer for regionen, som Kommissionen vil forelægge senere på året**. Der forudses også yderligere deltagelse og støtte fra EU's side til at fastholde regionens europæiske perspektiv ved at hjælpe alle partnerne med at **gennemføre de nødvendige grundlæggende reformer vedrørende demokrati, retsstat og økonomi** med endnu større beslutsomhed i tråd med den forbedrede metode.

¹ Kommissionens meddelelse "Styrkelse af tiltrædelsesprocessen — Et troværdigt EU-perspektiv for landene på Vestbalkan" [COM\(2020\) 57 final](#).

II. EU-støtte til Vestbalkan til håndtering af covid-19

EU besluttede i sin reaktion på krisen at yde væsentlig finansiel støtte, men også i videst muligt omfang at inkludere Vestbalkan i sin indsats. Selv om andre af regionens partnere også har tilbudt støtte, har EU's fleksible procedurer og hurtige beslutninger betydet, at EU endnu en gang er regionens mest effektive og pålidelige partner.

EU har mobiliseret en **pakke på over 3,3 mia. EUR** til gavn for **borgerne**² på Vestbalkan. Pakken omfatter en reallokering fra **instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA)**³ på **38 mio. EUR** til øjeblikkelig støtte til sundhedssektoren, navnlig i form af levering af væsentligt udstyr, der kan redde liv, såsom personlige værnemidler, masker og respiratorer⁴, **389 mio. EUR** til **samfundsmæssig og økonomisk genopretning** og yderligere **455 mio. EUR** til den **økonomiske genopretningspakke** til regionen i tæt samarbejde med de internationale finansielle institutioner. Dertil et forslag⁵ om **750 mio. EUR** i **makrofinansiel bistand** og en **bistandspakke på 1,7 mia. EUR** fra **Den Europæiske Investeringsbank**. EU yder også **øjeblikkelig humanitær bistand på 4,5 mio. EUR** til sårbare flygtninge og migranter til beskyttelse, støtte til uledsagede mindreårige og sundhedspleje, bl.a. forebyggelse af covid-19, samt nødhjælp på **8 mio. EUR** til migranter og flygtninge, der er strandet på Vestbalkan, fra **instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred**. EU's **Solidaritetsfond**, som er åben for de lande på Vestbalkan, der har indledt tiltrædelsesforhandlinger, dækker nu også folkesundhedskriser.

En stor del af EU's økonomiske støtte skal **hjælpe den private sektor med at tackle likviditetsproblemer og finansielle udfordringer** ved at tilvejebringe EU-finansierede garantiordninger i samarbejde med internationale finansielle institutioner.

EU's indsats følger en **"Team Europe"-strategi**⁶: vores hurtige og målrettede støtte er en kombination af ressourcer fra EU-institutioner, medlemsstater og finansielle institutioner, især Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling. Sammen med vores partnere sørger vi for, at de væsentlige EU-midler, der allerede er tildelt, målrettes, så de hjælper dem med at tackle konsekvenser af pandemien. Nogle EU-medlemsstater yder derudover bilateral støtte enten i form af finansiel støtte eller ved at donere forsyninger.

Som følge af covid-19-udbruddet har Vestbalkan også **taget EU-civilbeskyttelsesmekanismen i brug** og er allerede begyndt at få bistand fra medlemsstaterne og de stater, der deltager i mekanismen. **Serbien, Nordmakedonien og Montenegro** kan som deltagende stater i mekanismen bidrage med og anmode om støtte fra rescEU, bl.a. beredskabslager af medicinske modforanstaltninger og medicinsk udstyr.

² Midler tildelt inden for det gældende flerårige vejledende program 2014-2020.

³ Eksisterende IPA-støtteprogrammer tilpasses og fremskyndes også, f.eks. EU's førtiltrædelsesbistand til udvikling af landdistrikter (IPARD) til EU's og Vestbalkans tværnationale samarbejde (REGIO).

⁴ EU finansierer leveringen af ca. 95 000 covid-test, 500 hospitalssenge, 450 respiratorer, 100 overvågningsskærme til intensivpleje, 100 containere til triage, 10 ambulancer og over 4,5 millioner stykker beskyttelsesudstyr samt hundredvis af medicinske apparater (f.eks. røntgenapparater, elektrokardiogramapparater, CT-scannere, defibrillatorer og infusionspumper) og tusindvis af forsyninger (f.eks. termometre, katetre, slanger, sprøjter og masker). EU har også dækket udgiften til 16 langdistancefragtflyvninger af 750 ton medicinske forsyninger, der er indkøbt fra andre kilder.

⁵ 2020/0065 (COD) Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on providing Macro-Financial Assistance to enlargement and neighbourhood partners in the context of the COVID-19 pandemic crisis af 22. april 2020 (foreligger ikke på dansk).

⁶ Meddelelse om EU's globale svar på covid-19-krisen (JOIN(2020)11 final) af 8.4.2020.

Strandede borgere fra Vestbalkan er blandt de personer, der har fået hjemtransport til Europa takket være flyvninger, der er organiseret og samfinansieret af EU-civilbeskyttelsesmekanismen. Myndigheder med ansvar for civilbeskyttelse på Vestbalkan vil fortsat deltage i uddannelse, øvelser og udveksling af eksperter, der finder sted i EU-civilbeskyttelsesmekanismens regi. EU **sætter også pris på den værdifulde støtte**, Vestbalkan har givet EU og sine umiddelbare naboer i form af lægepersonale og medicinsk udstyr. Dette afspejler den solidaritet og de grundlæggende værdier, EU bygger på.

Den aktuelle pandemi viser således tydeligt, hvordan EU og Vestbalkan **sammen tackler fælles udfordringer**. Der er bl.a. tale om **fælles indkøb af medicinsk udstyr**, fritagelse af regionen for EU's **ordning for udførselstilladelser** for personlige værnemidler⁷ og **levering fra EU af testudstyr**, der er udviklet af Europa-Kommissionens Fælles Forskningscenter, for at sikre, at coronavirustest fungerer korrekt på Vestbalkan. Relevante parter i regionen deltager fuldt ud i det europæiske arbejde inden for **forskning og innovation** vedrørende covid-19. Hele regionen drager også nytte af teknisk bistand og informationsudveksling, som gøres lettere af **Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme**, og kandidatlandene på Vestbalkan er blevet opfordret til at deltage som observatører i EU's **Udvalg for Sundhedssikkerhed** og har adgang til det dertil knyttede **system for tidlig varslings og reaktion**.

Det fælles forslag fra det permanente sekretariat for transportfællesskabet og CEFTA sikrede, at begrebet "grønne baner" blev udvidet til at omfatte Vestbalkan, hvorved der sikres en hurtig strøm af nødvendighedsvarer inden for regionen. Kommissionen er klar til knytte regionen tæt til gennemførelsen af sin "**fælles europæiske køreplan** for en ophævelse af foranstaltninger til inddæmning af covid-19". Ud over den rent sundhedsmæssige nødsituation og de dertil hørende restriktioner på gods- og passagerbefordringen er Kommissionen også rede til at bidrage til en bedre konnektivitet til Vestbalkan på længere sigt, således at de strukturelle flaskehalse ved EU's og Vestbalkans grænser afhjælpes. Kommissionen har også udstedt retningslinjer⁸ for, hvordan de **midlertidige rejserestriktioner** for alle ikkevæsentlige rejser fra tredjelande til EU gennemføres, bl.a. om, hvad der skal ske med de personer, der er tvunget til at opholde sig længere i EU, end de har tilladelse til.

Dette samarbejde mellem EU og Vestbalkan og støtten fra EU **går langt videre end, hvad nogen anden partner har tilbudt regionen**, og det afspejler regionens strategiske forankring. EU-institutionerne har ikke blot deltaget i målrettede oplysningskampagner om levering af EU-bistand, men har også sammen med EU's medlemsstater på stedet offentliggjort fælles debatindlæg, støttet kampagner, der opfordrer folk til at blive hjemme, og bidraget til udbrede faktuelle oplysninger om covid-19. Der har i den forbindelse været forsøg på at give misvisende oplysninger om krisens oprindelse, og det skal der sættes hårdt og offentligt ind over for, samtidig med at samarbejdet om at opretholde ytrings- og mediefriheden skal øges.

III. Efter covid-19 – en plan for økonomisk genopretning og investeringer

Vestbalkan vil få brug for fortsat støtte til at **afhjælpe konsekvenserne af covid-19-krisen**. Når de øjeblikkelige foranstaltninger til at begrænse covid-19-pandemien slækkes, starter en

⁷ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2020/568 af 23. april 2020 om at gøre udførslen af visse varer betinget af fremlæggelse af en udførselstilladelse (EUT L 129 af 24.4.2020).

⁸ C(2020) 2050 final.

ny fase af et tæt samarbejde, som har til formål at håndtere krisens voldsomme samfundsøkonomiske konsekvenser. Europa-Kommissionen vil senere på året fremlægge en **plan for økonomisk genopretning og investeringer for regionen**.

Planen vil omfatte en **betydelig investeringspakke til regionen**. For **perioden 2021-2027** foreslog Kommissionen den 2. maj 2018 en samlet bevilling til førtiltrædelsesinstrumentet III på 14,5 mia. EUR, hvoraf størstedelen er afsat til Vestbalkan. Kommissionen planlægger en **fordobling af tilskud** gennem investeringsrammen for Vestbalkan, som skal støtte udviklingen af den private sektor, konnektivitet, digitalisering, den grønne dagsorden og sociale investeringer. Den planlægger også en væsentlig forøgelse af de **finansielle garantier for at fremme offentlige og private investeringer** i regionen via det særlige **garantiinstrument under investeringsrammen for Vestbalkan**.

Den **grønne omstilling og den digitale omstilling** vil spille en vigtig rolle for genopretningen og moderniseringen af Vestbalkans økonomi. Investering i rene og digitale teknologier og kapacitet vil sammen med en cirkulær økonomi bidrage til at skabe beskæftigelse og vækst. Der vil også blive ydet støtte til at forbedre Vestbalkans økonomiske **konkurrencedygtighed**, til at **øge konnektiviteten internt i regionen og i forhold til EU** og til at gøre Vestbalkan **klar til den digitale tidsalder**. Der vil blive ydet støtte til en økonomi, der tjener alle, bl.a. ved et samarbejde om **uddannelse og sundhed**, især for at styrke sundhedssystemerne, om **social sikring og inklusion**, lige muligheder, adgang til arbejdsmarkedet, især ved mere aktive arbejdsmarkedspolitikker, **rimelige arbejdsvilkår**, bl.a. gennem dialog mellem arbejdsmarkedets parter, kultur og endelig om forskning og innovation.

Der vil blive sat stor fokus på **transport- og energiforbindelserne**, som er afgørende for både regionens og EU's økonomiske udvikling. I år agter EU at foreslå en pakke på 135 mio. EUR⁹ til finansiering af seks yderligere investeringsprojekter under konnektivitedagsordenen for Vestbalkan. Med dette beløb vil **EU overgå sit tilsagn fra 2015 om at yde 1 mia. EUR i EU-støtte til konnektivitedagsordenen i 2020**. EU-støtten vil fungere som løftestang og tilvejebringe næsten 4 mia. EUR dels til 45 infrastrukturinvesteringer, hvorved regionen forbindes til det transeuropæiske nets (TEN-T) hovedakser, dels til investeringer i projekter af fælles interesse i energifællesskabet. Det aktive regionale samarbejde, der finder sted som led i energifællesskabet og initiativet sammenkobling i Central-og Sydøsteuropa, udgør et godt grundlag for at øge investeringerne i disse energisammenkoblinger samt i projekter vedrørende vedvarende energi og energieffektivitet.

EU vil fortsat være særlig opmærksom på de **udfordringer, unge står over for**, især med hensyn til jobmuligheder, på uligheder og på at fastholde unge talenter i regionen **for at undgå hjerneflugt og andre demografiske problemer**, som regionen lider under. Midlerne fra **Erasmus+ til regionen er blevet fordoblet siden 2018** (til over 65 mio. EUR), og der lægges øget vægt på erhvervsrettet uddannelse. Der vil fremover blive sat yderligere fokus på digitale færdigheder, forskning og iværksætterfærdigheder, således at unge vil kunne klare sig godt, også økonomisk, i den digitale tidsalder.

Covid-19-pandemien har gjort det klart, hvor stor betydning et velfungerende **indre marked** i EU har fået vores **velstand og modstandsdygtighed**. Den har ligeledes understreget den

⁹ Derudover vil der blive ydet 65 mio. EUR i støtte til projektforberejdelse og -gennemførelse under investeringsrammen for Vestbalkan. 2020-konnektivitedagsordenen, som finansieres af EU, når derved op på 200 mio. EUR.

høje grad af indbyrdes samfundsøkonomisk afhængighed både mellem EU's og Vestbalkans økonomier og internt i regionen. Det er derfor altafgørende at **knytte økonomierne på Vestbalkan tættere sammen — internt i regionen og med EU**. Dette forudsætter, at alle partnere på Vestbalkan udviser større vilje til at øge den inklusive regionale økonomiske integration, til at **udvikle et fælles regionalt marked** som aftalt på grundlag af gældende EU-ret og til at overholde EU-tilsagn, som også vil **gøre regionen til et mere attraktivt investeringsområde**.

De **regionale organisationer** — Det Regionale Samarbejdsråd, transportfællesskabet, Energifællesskabet og centraleuropæiske frihandelsområde — er meget vigtige i denne sammenhæng. EU-finansierede projekter har også spillet en central rolle for at mindske handelshindringerne.¹⁰

Alle disse hjælpeforanstaltninger har samme mål: at omdanne partnerne på Vestbalkan til **velfungerende markedsøkonomier, der kan integreres fuldt ud i EU's indre marked**, at forbedre erhvervs- og investeringsmiljøet og dermed bidrage til øgede handelsstrømme internt i regionen og med EU¹¹ og at skabe beskæftigelse og muligheder og dermed reducere hjerneflugten fra regionen. Den aktuelle krise må ikke aflede opmærksomheden fra vigtige strukturelle svagheder såsom høj arbejdsløshed (især blandt unge), lav arbejdsmarkedsdeltagelse (især blandt kvinder), dårlig afstemning af færdigheder og arbejdsmarkedets behov, utilstrækkelig social beskyttelse, lav landbrugsproduktivitet, ringe konkurrencedygtighed, manglende diversificering af energiforsyningen og lav energieffektivitet. Den veletablerede økonomiske og finansielle dialog, som bygger på partnernes **økonomiske reformprogrammer**, er fortsat et vigtigt grundlag for at udstikke retningslinjer for og fremme makroøkonomiske og strukturelle reformer.

Formålet med planen for økonomisk genopretning og investeringer er at **sætte skub i den langsigtede økonomiske genopretning**, fremme den økonomiske vækst og støtte de reformer, der er nødvendige for at komme videre mod et EU-medlemsskab. Planen for økonomisk genopretning og investeringer vil lægge sig op ad de prioriteter, Europa-Kommissionen har sat for sit eget arbejde i perioden 2019-2024.

IV. Grundlæggende reformer

Genopretningen efter den aktuelle krise kommer vil kun lykkes, hvis **landene fortsat lever op til deres reformtilsagn** og opnår konkrete resultater med gennemførelsen. Det er en vigtig forudsætning for at fastholde det europæiske perspektiv. Ud over fortsatte økonomiske reformer skal der også være **større fokus på overholdelse af retsstatsprincippet, velfungerende demokratiske institutioner og en velfungerende demokratisk offentlig forvaltning**.

Det er afgørende, at **retsstaten styrkes i alle henseender**. Dette forudsætter et uafhængigt og effektivt retsvæsen, overbevisende resultater med bekæmpelsen af korruption, organiseret kriminalitet og terrorisme samt en effektiv beskyttelse af de grundlæggende rettigheder, bl.a. ytrings- og mediefriheden. Det betyder mere specifikt, at det er yderst vigtigt, at de

¹⁰ F.eks. er systemet for udveksling af punktafgiftsoplysninger blevet opgraderet for at sikre, at en tidlig elektronisk identifikation af lastbiler, der transporterer væsentlige varer, går videre til grænseovergangsstederne, således at lastbilerne kan passere grænsen ved at benytte de grønne baner.

¹¹ Kommissionen foreslog derfor den 3. april at forlænge de autonome handelsforanstaltninger, EU har indrømmet Vestbalkan, med endnu en periode på 5 år indtil udgangen af 2025 (COM(2020) 135 final, 2020/0051 (COD)).

nødforanstaltninger, som træffes i løbet af krisen, ikke sker på bekostning af de grundlæggende principper og værdier, og at foranstaltningerne forbliver rimelige, tidsbegrænsede og genstand for demokratisk kontrol.

Med udgangspunkt i det omfattende samarbejde, der allerede er i dag, er det vigtigt at sikre et vedvarende aktivt engagement gennem fælles og gensidigt aftalte tiltag vedrørende **sikkerhed**, herunder til begrænsning af risici for hvidvask af penge og finansiering af terrorisme, og vedrørende **migration og grænseforvaltning**. **Stærkere demokratiske institutioner og mere inklusive demokratiske processer** har fortsat høj prioritet. En **reform af den offentlige forvaltning** er en forudsætning for at forbedre forvaltningen på alle niveauer. Dette omfatter større gennemsigtighed og ansvarlighed, forsvarlig offentlig økonomisk forvaltning og mere professionelle forvaltninger. Alt dette er grundlæggende for en varig økonomisk genopretning.

Kommissionen er fortsat fast besluttet på at hjælpe regionen med disse reformer. Kommissionen vil i en meddelelse, som offentliggøres senere i år, beskrive andre foranstaltninger.

Covid-19-krisen sætter vores solidaritet og beslutsomhed på prøve, men er også et tydeligt bevis på, at vi kan arbejde tættere sammen som europæere med en fælles skæbne. Vi anerkender, at partnerne på Vestbalkan i den henseende vil skulle finde deres plads i vores kommende overvejelser om Europas fremtid. Sammen vil vi overvinde denne krise og komme på fode igen. Og sammen vil vi øge vores samarbejde yderligere for at hjælpe vores partnere med at opfylde kravene til et EU-medlemskab.

**